

NORGES KULTURVERNFORBUND

ARBEIDSPPLAN OG STRATEGI 2020-2022

Bakgrunnsdokument

Norges kulturvernforbund er en paraplyorganisasjon for de frivillige kulturvernorganisasjonene. Vi har 26 landsdekkende medlemsorganisasjoner som på hvert sitt vis bidrar til å ta vare på kulturarven vår. 24 av disse er hovedmedlemmer, mens to er assosierte medlemmer. Kulturvernforbundet åpnet for denne nye kategorien i 2018 for å ha med hele bredden innenfor kulturvernfeltet. Dette er organisasjoner som har kulturvern som del av sitt arbeid og som ønsker å støtte opp om Kulturvernforbundets formål. Organisasjonene har til sammen rundt 2000 lokallag og over 250 000 medlemmer. Sammen tar vi vare på kulturarven!

Kulturarv gir oss identitet og rotfeste, innsikt i historien og kompetanse som er viktig å videreføre. Vi i kulturvernbevegelsen tar vare på, dokumenterer og formidler kulturarven vår, og gjør den tilgjengelig slik at flere kan få glede av den. Vi mener det er viktig å se kulturarv som en kilde til kunnskap, opplevelser og verdiskaping. Kulturvernbevegelsen vil være en pådriver for en slik utvikling.

Norge er på verdenstoppen i frivillig innsats der over 60 pst av befolkningen deltar i frivillig arbeid hvert år. Frivilligheten har en egenverdi og er i seg selv et gode. Samtidig fyller frivilligheten viktige funksjoner som gagnar samfunnet. Frivillige organisasjoner skaper møteplasser i lokalsamfunnet og er en viktig arena for inkludering, sosialt samvær og læring. Organisasjonene gir de som vil engasjere seg en ramme å jobbe innenfor.

En vesentlig oppgave for frivillige organisasjoner er å målbære sine synspunkter overfor politikere og samfunnet for øvrig. Ofte kan det være viktig å gi politikerne et alternativt beslutningsgrunnlag til det som det offentlige forvaltningsapparatet gir. Politisk sett er det et spredt ansvar for de kulturvernfeltet, og kulturvernorganisasjonene faller innunder ulike departement, etater og avdelinger. Det er en utfordring at frivillighet ofte regnes som et eget politikkområde og ikke som en del av fagpolitikken.

Kulturvernforbundets medlemsorganisasjoner representerer bredden innenfor kulturvernfeltet. Det er en styrke så vel som en utfordring for det frivillige kulturvernet at det drives av så mange selvstendige organisasjoner. Styrken ligger i at den enkelte organisasjon klart framstår med sitt eget interessefelt og spisskompetanse. Utfordringen ligger i at kulturvernfellesskapet ikke alltid er like tydelig, verken for medlemmer eller folk flest.

En viktig oppgave for Norges kulturvernforbund er å motvirke utfordringene mangfoldet gir, samtidig som de positive sidene ved mangfoldet skal ivaretas. Dette skal vi gjøre ved å være en tydelig kulturpolitisk aktør og å bidra til bedre samarbeid og samordning i kulturvernbevegelsen.

Kulturvernforbundets overordnede mål

I vår formålsparagraf står det at Norges kulturvernforbund skal arbeide for å styrke kulturvernets rolle i norsk samfunnsliv. Vi har følgende overordnede mål for arbeidet vårt:

- Kulturvernorganisasjonene har gode forutsetninger for å gjøre en best mulig innsats på sine respektive områder, herunder innsamling, dokumentasjon, vern, bruk og formidling
- De frivillige organisasjonene er del av den fagpolitiske satsingen på kulturvernfeltet, også i forhold til næringsutvikling, innovasjon og bærekraftig utvikling
- Det er økt kjennskap til og interessen for historie og kulturvern i samfunnet

Kulturpolitiske prioriteringer i perioden 2020 – 2022

Samfunnet vi lever i er i rask endring. Vi står ovenfor globale utfordringer i forhold til klimaendringer, vi ser en rask teknologisk utvikling og digitalisering og det er store demografiske endringer i samfunnet.

For å møte de nye behovene i samfunnet har regjeringen startet flere prosesser som skal legges til rette for en fremtidsrettet politikk. I 2018 ble det lagt frem en Kulturmelding som trakk opp de politiske linjene med ni overordnede kulturpolitiske mål. Ett av målene i Meld. St. 8 (2018-2019) *Kulturens kraft. Kulturpolitikk for framtida* er «et fritt og uavhengig kulturliv som tar vare på og formidler kulturarv».

Et sterkt frivillig kulturengasjement er beskrevet som en nødvendig forutsetning for det profesjonelle kulturlivet og at det er et tett samspill og glidende overganger mellom det profesjonelle og det frivillige kulturlivet. Meldingen konkluderer derfor med at «Det må legges til rette for dette samspillet, og det frivillige kulturlivet må få gode rammevilkår».

Kulturmeldingen har fulgt opp og bebudet å følge opp med andre meldinger og strategier, herunder en ny Frivillighetsmelding, ny Museumsmelding, en Kulturmelding for Barn og Unge, ny Arkivlov og en Strategi for kultur og næringsliv – sistnevnte et samarbeid mellom Kulturdepartementet og Næringsdepartementet. Regjeringen har videre bebudet en ny Kulturminnemelding som skal ferdigstilles av Klima- og miljødepartementet våren 2020.

I tillegg står vi ovenfor en regionreform med sammenslåing av fylker, og delegering av ansvar og oppgaver til de nye fylkesregionene fra 1.1.2020. Statsbudsjettet for 2020 viser at dette er en sterkt underfinansiert reform, som kan få konsekvenser for hvordan oppgavene vil ivaretas.

Norges kulturvernforbundet anser det som svært viktig at det frivillige kulturvernet engasjerer seg på regionalt nivå for at feltet prioriteres og ivaretas. En slik tilnærming må bygge på et samarbeid mellom Kulturvernforbundet og medlemsorganisasjonene. Dette er en prioritert oppgave for Kulturvernforbundet i denne perioden.

Norges Kulturvernforbund mener det kreves en sterkere prioritering av den offentlige kulturvernpolitikken i årene som kommer, og en helhetlig strategi for å nå målene som er fremmet i de ulike meldingene og strategiene.

De tidligere opptrukne mål om oppgradering av verneverdige bygg og anlegg til «normalt» vedlikeholdsnivå samt reduksjon i tapet av kulturminner innen 2020 vil ikke bli nådd på viktige områder. Videre har Norge i begrenset grad fulgt opp UNESCO-konvensjonen om vern av den immaterielle kulturarv. Dette krever en aktiv og målrettet plan for de nærmeste år.

Det vil i denne perioden være svært viktig at forvaltningen på regionalt nivå henger sammen med de nasjonale målene på området. Dette krever en offensiv kulturvernpolitikk basert på samordning, nytenkning og utvikling av et organisert samarbeid mellom myndigheter, frivillige kulturvernorganisasjoner og andre relevante aktører, herunder næringslivet. Det vil også være viktig å ha fokus på barn og unge - først og fremst når det gjelder utdanning.

Vi vil derfor i perioden 2020-2022 fremme følgende forslag for myndighetene:

1. Det må utformes en helhetlig og samordnet kulturvernpolitikk som dekker hele kulturvernfeltet som administreres av Kulturdepartementet, Klima- og miljø, Samferdsel m. fl.
2. Det gis en større offentlig anerkjennelse av kulturvernorganisasjonenes rolle i kulturvernpolitikken, blant annet ved at
 - det etableres et organisert samarbeid mellom stat, fylkeskommune og frivillige kulturvernorganisasjoner

- de frivillige organisasjoners samfunnsnytte anerkjennes også økonomisk
3. Utarbeiding av en offensiv plan for oppfølging og klargjøring av 2020-målene med en ny plan for 2030, og en plan for oppfølging av UNESCO-konvensjonen fram til 2030
 4. En økt satsing på kulturminnepolitikken inngår som en viktig del av regionreformen, der regionenes økte satsing inngår som en viktig del av en nasjonal kulturminnepolitikk
 5. Det legges økt vekt på kulturvern som grunnlag for næringsutvikling, innovasjon og bærekraft
 6. En samordnet satsing med økte ressurser over statsbudsjettet, skattemessige insentiver og organisert samarbeid med eiere og frivillighet for nå nye mål i kulturvernpolitikken

Dette er bakgrunnen for Kulturvernforbundets mål og tiltak for perioden 2020-2022.